

Vrouwelijke kanonnen

RC, 9 des 2006

Een aantal lezers vraagt aandacht voor meer vrouwen in de Friese geschiedenis. Het ruimhartigste lijstje komt van Trudi Dorreboom-Rosenboom.

Theudesinde (677-714) dochter van koning Radbad. Zij is de eerste bekende (of genoemde?) vrouw in de Friese geschiedenis.

Vrouwtje van Stavoren (uit zestiende-eeuwse sage).

Anna Maria van Schurman (1607-1675), eerste vrouwelijke universiteitstudent in Nederland (en Europa), schrijfster, filosoof, schilder, theoloog. Sloot zich aan bij de Labadisten in Friesland. Overleden in Wiuwert.

Saskia Uylenburgh (1612-1642), eerste echtgenote van Rembrandt van Rijn. Geboren in Leeuwarden, waar haar vader burgemeester was.

Albertine Agnes (1634-1696), vijfde dochter van stadhouder Frederik Hendrik en Amalia van Solms. Na de dood van haar man Willem Frederik in 1664 werd ze in Fryslân regentes voor haar toen zevenjarige zoon Hendrik Casimir II. Via haar stamt het huidige Nederlandse koningshuis af van Willem van Oranje.

Ook **Henriëtte Amalia Maria van Anhalt-Dessau** (1666-1727), **Maria Louise van Hessen-Kassel** (1688-1765), alias Marijke Meu,

en **Anna van Hannover** (1709-1759) zijn voor kortere of langere tijd regentes van Friesland geweest.

Frederike van Uildriks (1854-1919). Geboren in Groningen, woonde enige tijd in Gorredijk. Onderwijzeres, schrijfster en voorlooper op het gebied van vrouwenemancipatie, lichaamscultuur, biologisch reveil en het vrije huwelijk. Ze had het lef om als een van de eerste vrouwen te gaan fietsen en was een felle strijdster tegen het korset.

Nienke van Hichtum (1860-

1939), pseudoniem van Sjoukje Maria Diderika Bokma de Boer, geboren in Nes (Dongeradeel). Eerste vrouw van Pieter Jelles Troelstra.

Kinderboekenschrijfster, vooral beroemd geworden door het in 1903 verschenen boek 'Afke's Tiental', gebaseerd op de verhalen die Hiltse Feenstra uit Wergea aan haar mevrouw vertelde over hoe het bij haar thuis in de grote huishouding toging.

Mata Hari (1876-1917), geboren als Margaretha Geertruida Zelle in Leeuwarden.

Dorreboom acht ook een aantal nog levende vrouwen reeds canonwaardig, onder wie meervoudig wereld- en Olympisch kampioen kunstrijden **Sjoukje Dijkstra**, meervoudig wereldkampioen schaatsen **Atje Keulen-Deelstra** en politica en oud-Kamervoorzitter **Jeltje van Nieuwenhoven**.

Agnes Könst voegt aan dit lijstje **Margaretha de Heer** toe, de enige vrouwelijke kunstenaar in het Friesland van de zeventiende eeuw. Zij was een Friese 'celebrity', licht Könst toe, „een van die zeldzame vrouwen uit die tijd die meer durfden te presteren dan huisvlijt.”

Marie Louise de Jong introduceert **Annie Mankes-Zernike** (1887-1972). Zij zou een plaats in de canon verdienen als de eerste vrouwelijke dominee van Nederland, in de doopsgezinde gemeente van Bovenkniipe.

Saskia Uylenburgh.